

Istota i własności znaku językowego

Anna Kozłowska

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Dwoistość znaku – forma i treść (znaczenie)

Znaki językowe jako SYMBOLE (relacja między formą a znaczeniem jest arbitralna).

Problem onomatopei i wykrzykników.

- pol. *kukuryku*
- ang. *cock-a-doodle-doo*
- fr. *cocorico*
- niem. *kikeriki*
- hiszp. *quiquiriquí*
- szw. *kuckeliku*

Znaki językowe jako SYMBOLE (relacja między formą a znaczeniem jest arbitralna).

Problem onomatopei i wykrzykników.

- pol. *kukuryku*
- ang. *cock-a-doodle-doo*
- fr. *cocorico*
- niem. *kikeriki*
- hiszp. *quiquiriquí*
- szw. *kuckeliku*

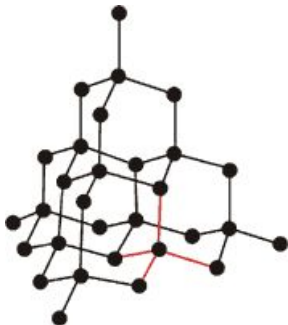
„Język i pismo to dwa odrębne systemy znaków; jedyną racją bytu pisma jest to, że przedstawia język; przedmiotu językoznawstwa nie określa kombinacja wyrazu pisanego i mówionego; przedmiotem tym jest wyłącznie wyraz mówiony. Wyraz pisany zlewa się jednak tak ściśle z mówionym, którego jest obrazem, że w końcu uzurpuje sobie główną rolę; zaczynamy przywiązywać tyleż wagi do przedstawiania znaku głosowego, co do samego znaku. Tak jak gdybyśmy uważali, że chcąc kogoś poznać, lepiej jest patrzeć na jego fotografię niż na jego twarz.” (Ferdinand de Saussure)

F. de Saussure

„Znak językowy łączy nie rzecz i nazwę, ale pojęcie i obraz akustyczny.”

„[Obraz akustyczny] nie jest dźwiękiem materialnym, czymś czysto fizycznym, lecz psychicznym odbiciem tego dźwięku, wyobrażeniem, jakie nam o nim daje świadectwo zmysłów.”

„[...] w języku istnieją tylko różnice”
(Ferdinand de Saussure)

OBRAZ AKUSTYCZNY

– psychiczne odbicie dźwięku,
matryca poszczególnych
realizacji złożona z samych
CECH DYSTYNKTYWNYCH.

Obraz akustyczny jako zjawisko abstrakcyjne – przykład /r/

/r/

[r]

ustne
twarde
dźwięczne
dźwięczne
dźwięczne
dźwięczne

[r']

ustne
zmiękczone
dźwięczne
dźwięczne
dźwięczne
dźwięczne

[r]

ustne
twarde
bezdźwięczne
dźwięczne
dźwięczne
dźwięczne

[R]

ustne
twarde
dźwięczne
uwularne
dźwięczne

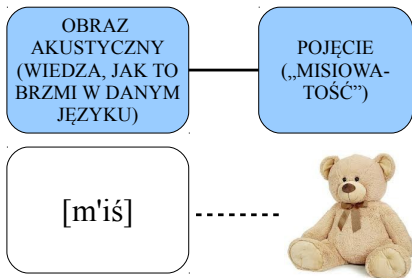
[ɹ]

ustne
twarde
dźwięczne
dźwięczne
dźwięczne
półotwarte

Znak jako byt psychiczny i abstrakcyjny

„Znak językowy jest [. . .] bytem psychicznym o dwóch obliczach.”

Psychiczny charakter signifiant, czyli formy (obrazu akustycznego) i signifié, czyli znaczenia znaku językowego.

Zmienność i niezmienność znaku językowego

1. Znak językowy jest dany – nie można naruszyć relacji między formą i znaczeniem.
2. Znaki językowe zmieniają się w czasie.

Dziękuję za uwagę :)

Temat następnego wykładu:
FUNKCJE ZNAKÓW.
ELEMENTY AKTU KOMUNIKACJI.
Zapraszam!